Eduskunnan Talousvaliokunta

Viite: HE 119/2024 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Energiateollisuus ry (ET) haluaa lausua EU:n uutta fossiilisten polttoaineiden jakelua koskevan päästökaupan lakiluonnoksesta (’ETS2’), ja pyytää valiokuntaa huomioimaan lausuntomme.

Päähuomiomme ovat:

1) varsinkin alkuvaiheessa velvoite hakea ETS2-toimilupaa tulee olla rajattu mahdollisimman pieneen määrään toimijoita
2) samalla kun viranomaisten ja ETS2-toimiluvallisten tiedonsaannista tulee huolehtia, tulee raportointirasitus pyrkiä pitämään mahdollisimman pienenä.

Polttoaineet

Kannatamme polttoaineenjakelijoiden päästökaupan käyttöönottoa esitetyssä laajuudessa. Pidämme tärkeänä, että esityksessä on selkeästi rajattu, mitä polttoaineita ja polttoaineiden käyttöä ETS2 koskee. Lain perustelutekstissä on selvästi todettu, että ETS2-mukaisena polttoaineena ei pidetä turvetta, polttopuuta, mäntyöljyä ja muuta kiinteää biomassaa. Lisäksi polttoaineena käytettävä ongelmajäte tai yhdyskuntajäte on polttoaineen jakelun päästökaupan soveltamisalan ulkopuolella. Vastaava kirjaus olisi selkeyden vuoksi tärkeä lisätä lain 4§.

Säännelty yhteisö

Säännellyn yhteisön ja toimiluvallisuuden määrittämisessä tulisi hakea tasapainoa, jossa velvoite toimilupaan on mahdollisimman rajattu, mutta toimiluvallisella on saatavilla tieto, onko polttoaine myyty ETS2-mukaiseen kulutukseen. Tämä on tärkeää varsinkin järjestelmää käyttöönotettaessa. Lain soveltamisen ensimmäisinä vuosina velvoitteet rajautuvat jaellun polttoaineen päästöjen mittaamiseen todentamiseen, ja on käytännössä uusien käytäntöjen oppimista ja omaksumista sekä toimijoilla että viranomaisella. Samalla tulisi tarkastella, että laki kattaa tavoitteensa ja sen piirissä oleva polttoainekäyttö tulee mitatuksi ja raportoiduksi. Jos lain soveltamisalan polttoainekäytöstä osa jäisi katvealueeseen, tulisi lakia täydentää tarvittavilta osin ennen ETS2-päästökaupan täysimääräistä käynnistymistä 2027.

Kannatamme lakiehdotuksessa esitettyä mahdollisuutta sopia velvoitteiden siirrosta. Valvovan viranomaisen tulisi mahdollisimman pian antaa ohjeistusta sopimuksen sisältövaatimuksista, mitä asioita velvoitteiden siirrosta tehdyn sopimuksen tulisi kattaa.

Pidämme hyvänä lähtökohtana käyttää fossiilisten polttoaineiden valmisteverovelvollisuutta säännellyn yhteisön tunnistamisen lähtöperusteena. Pitäisimme kuitenkin perusteltuna vielä selvittää mahdollisuuksia rajata valmisteverovelvollisia soveltamisalan ulkopuolelle sikäli kuin valmisteverovelvollisella ei ole soveltamisalan mukaista polttoainekäyttöä tai sikäli kuin valmisteverovelvollisen kaikki soveltamisalan mukaisten polttoaineiden käyttö sisältyy ETS2-järjestelmän piiriin.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Nykymuodossa ETS2 aiheuttaisi myös ETS1-toimijoille velvoitteen hakea ETS2-toimilupaa, vaikka yritys käyttäisi kaiken hankkimansa polttoaineen ETS1-piirissä olevilla laitoksilla. Tämä aiheuttaa yrityksille ja valvovalle viranomaiselle tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Yhtenä keinona olemme esittäneet lakiin täydentävää pykälää ilmoitusmenettelystä. Säänneltyä yhteisöä koskevat monet velvoitteet, jotka erityisesti pienemmille yrityksille ovat hallinnollisesti raskaita. Toisaalta säänneltynä yhteisönä toiminta mahdollistaa polttoaineen hankinnan ilman tarvittavien päästöoikeuksien aiheuttamaa kustannuslisää. Yrityksillä tulisi olla valmisteverovelvollisuudesta riippumaton mahdollisuus valita, ovatko ne hakeutumatta säännellyksi yhteisöksi ja hankkivat kaiken polttoaineensa kulutukseen luovutettuna – vai hakeutuvatko ne säännellyiksi yhteisöiksi ja vastaavat itse velvoitteista ja päästöoikeuksien hankinnasta kulutuksen ja kulutukseen luovutuksen mukaisesti, ja hankkivat polttoaineen ilman päästöoikeuksien aiheuttamaa kustannuslisää.

Kun valmisteverovelvollisen yrityksen olisi mahdollista ilmoittaa, ettei se hakeudu säännellyksi yhteisöksi, kaikki sille myytävä polttoaine tulisi käsittää kulutukseen luovutetuksi päästöjen kannalta. Energiaviraston tehtäväksi tulisi ylläpitää listaa säännellyistä yhteisöistä (ETS2-toimiluvalliset), joille polttoaine voidaan myydä ilman myyjän velvoitetta vastata päästöoikeuksien hankinnasta.

Saman ilmoitusmenettelyn tulisi olla mahdollista myös yleisen päästökaupan (ETS1) toimijoille, joiden kaikki fossiilisen polttoaineen käyttö tapahtuu yleisen päästökaupan piirissä olevissa laitoksissa. Tämä poistaisi riskiä kahden järjestelmän päällekkäisyydestä, ja vähentäisi yritysten hallinnollista taakkaa. Valmisteverovelvollisen ETS1-toimijan, joka ilmoittaa, ettei hakeudu ETS2 säännellyksi yhteisöksi, tulisi osana ETS1-päästöselvityksiä osoittaa, ettei se ole käyttänyt hankkimiaan fossiilisia polttoaineita muuten kuin ETS1-laitoksilla. Polttoaineen myyjillä sekä valvovalla viranomaisella on tieto ETS1-toimiluvista.

Ilmoitusmenettely soveltuisi myös muihin rajaustapauksiin. Toimijat, jotka pykälän 4 kohtien 3) ja 4) ovat ulossuljettuja ETS2-järjestelmästä voisivat ilmoittautua Energiaviraston ylläpitämälle listalle, jolloin polttoaineen toimittajalla olisi tieto mahdollisuudesta myydä näille polttoaine ilman velvoitetta luovuttaa myydyn määrän mukaista määrää päästöoikeuksia.

Luonnos täydentäväksi lakipykäläksi:

§ Ilmoitusmenettely

Fossiilisten polttoaineiden osalta valmisverovelvollisen tulee ilmoittaa Energiavirastolle määräpäivään mennessä, hakeutuuko säännellyksi yhteisöksi. Samoin §4 kohtien 3) ja 4) mukaisten toimijoiden tulee ilmoittautua Energiavirastolle. Energiaviraston tehtävänä on ylläpitää listaukset:

- valmisteverovelvollisista ja muista ETS2 säännellyistä yhteisöistä (ETS2-toimiluvalliset, jotka hoitavat itse velvoitteet)
- valmisteverovelvollisista tahoista, jotka ovat ilmoittaneet hankkivansa kaiken käyttämänsä polttoaineen kulutukseen luovutettuna, eivätkä ole ETS2 säänneltyjä yhteisöjä
- valmisteverovelvollisista tahoista, jotka ovat ilmoittaneet käyttävänsä kaiken hankkimansa polttoaineen ETS1-laitoksissa, eivätkä ole ETS2 säänneltyjä yhteisöjä
- §4 kohtien 3) ja 4) mukaisista toimijoista, joille myyty polttoaine ei ole tämän lain soveltamisalan piirissä

Lisätiedot: Petteri Haveri (petteri.haveri@energia.fi, 050 5711554)